

اطفال ممیز غیر بالغ در امور اخلاقی قابل کیفر نمیباشند

از نظر مسئولیت جزائی اشخاص بچهار دسته منقسم گردیده‌اند که آنرا سنین جزائی نامند .

۱ - اطفال کمتر از ۱۲ سال تمام

۲ - اطفال کمتر از ۱۵ سال تمام

۳ - اطفال ممیز غیر بالغ کمتر از ۱۸ سال تمام

۴ - اشخاصی که بیش از ۱۸ سال تمام دارند

برابر ماده ۳۴ قانون مجازات عمومی در امور جزائی هر طفلی که ۱۲ سال تمام نداشته باشد حکم غیر ممیز را دارد و اطفال غیر ممیز را نمیتوان جزاء محکوم نمود .

طبق ماده ۳۵ - اگر اطفال که بسن ۱۵ سال تمام نرسیده اند مرتکب جنایت یا جنحه شوند فقط بده الی ۵۰ ضربه شلاق محکوم میشوند .

برابر ماده ۳۶ - اشخاصی که سن آنها بیش از ۱۵ سال تمام بوده ولی به سن ۱۸ سال تمام نرسیده‌اند هر گاه مرتکب جنایتی شوند مجازات آنها در دارالتأدیب است در مدتی که زاید بر پنجسال نخواهد بود و اگر مرتکب جنحه شوند مجازات کمتر از نصف حداقل و زیادتر از نصف حداعلائی مجازات مرتکب همان جنحه نخواهد بود .

با در نظر گرفتن اینکه جرائم از حیث شدت و ضعف مجازات تقسیم بندی شده است و قانونگذار در ماده ۷ قانون کیفر همگانی آنرا بچهار دسته جنایت ، جنحه بزرگ (مهم) جنحه کوچک (تقصیر) و خلاف قسمت نموده است بزه های خلافی را نمیتوان از امور جزائی جدا دانست بلکه خلاف نیز یکی از قسمت های تعریفی است که در قانون مجازات عمومی از جرائم شده است .

عدم اعمال مجازات خلافی در باره اطفال غیر ممیز مندرج در ماده ۳۴ قانون مجازات عمومی با صراحت کامل که :

«اطفال غیر ممیز را نمیتوان جزائی محکوم کرد» از بحث ، خارج است .

در مورد اطفال دسته دوم در ماده ۳۵ قانون مجازات عمومی صراحت در ارتکاب جنحه و جنایت دارد و مجازات آنرا فقط شلاق تعیین کرده است و قانونگذار قید بر مجازات تکدیبری نکرده و در آئین نامه های خلافی نیز که در مقام تتبع امور خلافی و تعیین میزان مجازات است اشاره ای بر اعمال مجازات درباره صغار نشده است .

شعبه ۵ و ۲ دیوان عالی کشور در سالهای ۱۸ و ۲۸ چنین نظر داده است که :

اطفال نابالغ غیر ممیز

« مفهوم ماده ۳۵ قانون کیفر همگانی که اگر اطفال ممیز غیر بالغ که بسن ۱۵ سال نرسیده اند مرتکب جنحه یا جنایتی شوند فقط بده الی پنجاه ضربه شلاق محکوم میشوند این است که اگر اطفال مزبور مرتکب امور خلافی گردند قابل کیفر نخواهند بود »

نیز شعبه ۵ دیوان عالی کشور در سال ۱۹۰۱ باتفاق آراء نظر داده است که :

« اطفال مندرج در این ماده اگر مرتکب بزه خلافی شوند قابل تعقیب نیستند چون فقط برای بزه جنحه و جنایت مجازات تعیین شده است. »
اما در مورد دسته سوم که افراد ماده ۳۶ قانون مجازات عمومی را تشکیل میدهند (و مورد بحث نگارنده در این مقاله است) اطفال یا اشخاصی است که سن آنها بیش از ۱۵ سال تمام بوده ولی به هیجده سال تمام نرسیده اند (که بنا بر این سن ۱۸ سال تمام مرز ایجاد مسئولیت و سن کامل جزائی است).

در خلال چند سال اشتغال بکار قضائی در پستهای مختلف در دادگاهها و دادسرا توجه کرده ام که دادگاههای بخش مجازات های خلافی (تکدیری) را برای دسته تعیین و اجراء مینمایند در صورتیکه بعقیده نگارنده تعیین مجازات خلافی در مانحن فیه صحیح نبوده یا لاقلاً خالی از اشکال نیست زیرا :

منطوق ماده ۳۶ قانون مجازات عمومی صراحت دارد که جنحه و جنایت ارتكابی بمدت کمتر از میزان مجازات مقرر در قانون اعمال و به حبس در دارالتأدیب تبدیل گردد و نیز صراحتاً در ماده ۳۷ همان قانون بیان میدارد که :

« اشخاص مذکور در ماده قبل هر گاه مرتکب جرم شوند اگر چه جرم ایشان جنایت باشد در محکمه جنحه محاکمه میشوند ... »

و باتصريح ماده ۳۷ فوق الذکر که عدول از تقسیم محاکم و صلاحیت ذاتی (واستثناء منقطع بر اصل است) معلوم میگردد که نظر قانونگذار ارفاق کلی و تنزیل درجات جرم میباشد کما اینکه احکام تکرار جرم بموجب ماده ۳۸ قانون مجازات عمومی و احکام تعدد بزه طبق رأی دیوان عالی کشور (هیئت عمومی) که طبق قانون رویه وحدت قضائی مصوب ۱۳۲۸ لازم الاتباع است در مورد اطفال جاری نیست.

بنا بر این وقتی مجازات جنائی و جنحه به حبس در دارالتأدیب تبدیل گردد که در درجه اولی قرار گرفته است در مورد مجازات تکدیری به حبس در دارالتأدیب تبدیل گردد صرف نظر از اینکه نص ندارد نقض غرض بوده و تبدیل مجازات اخف باشد است که برخلاف قانون و اصول و موازین جزائی است.

با توجه بنظرات شعبات مختلف دیوان کشور در مورد ماده ۳۵ اگر بمفهوم ماده ۳۶ قانون مجازات عمومی که در سیاق همان ماده است توجه شود مجازات خلافی قید نگردیده است و در آئین نامه های خلافی نیز قیدی نسبت باین موضوع ندارد.

بناء علیهذا اطفال ممیز که بسن ۱۸ سال تمام نرسیده اند قابل کیفر خلافی نمیشوند .